

Uchwała Nr 64/V/94
Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim
z dnia 22 grudnia 1994r.

w sprawie przyjęcia jako własnej, uchwały V-tej Ogólnopolskiej Konferencji Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów w sprawie sytuacji samorządu terytorialnego w Polsce.

Na podstawie art. 6 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 16 poz. 95 z późn. zm.)

Rada Miejska
uchwala, co następuje :

§ 1

Aprobuje i udziela pełnego poparcia przez przyjęcie za własną , uchwałę V-tej Ogólnopolskiej Konferencji Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów w Poznaniu w sprawie sytuacji samorządu terytorialnego w Polsce - jako znajdującą potwierdzenie w sytuacji Gminy Sępólno Krajeńskie.

§ 2

Zobowiązuje Zarząd Miejski do przekazania niniejszej uchwały :

- 1) Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Panu Prezesowi Rady Ministrów
- 3) Panu Marszałkowi Sejmu
- 4) Panu Marszałkowi Senatu

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej
[Signature]
Eugeniusz S. [unclear]

V OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA
PREZYDENTÓW, BURMISTRZÓW I WÓJTÓW
Poznań, 25 - 27 listopada 1994 roku

UCHWAŁA
w sprawie
SYTUACJI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W POLSCE

W 1990 roku odtworzono po ponad 50.letniej przerwie samorząd terytorialny w Polsce. Powstały gminy, których organy stanowiące wybrano w demokratycznych wyborach, a przy tym wyposażono je w podstawowe atrybuty autonomii: osobowość prawną, własne - choć bardzo skromne - źródła zasilania finansowego, mienie komunalne, ochronę sądową.

W ustawie konstytucyjnej z 17 października 1992 roku atrybuty te zostały zapisane w odrębnym rozdziale, dotyczącym samorządu terytorialnego. W ten sposób samorząd stał się częścią ustroju państwa, wyposażoną w podstawy konstytucyjne.

19 lutego 1993 roku Polska podpisała, a 26 kwietnia tegoż roku ratyfikowała Europejską Kartę Samorządu Terytorialnego.

Jednakże przyjęte podstawy działania samorządu terytorialnego okazały się niewystarczające dla zagwarantowania rzeczywistej autonomii i niezależności finansowej, umożliwiającej realizację przypadających gminom zadań.

W ostatnim roku ujawniły się silne tendencje do zaprzestania decentralizacji, a nawet do zniweczenia jej dotychczasowych osiągnięć w gminach. Zapewnienia rządu o zamiarze poszerzenia kompetencji gmin (ich wzmocnienia) nie budzą naszego zaufania, obawiamy się bowiem, że zostaną one przekazane - jak zwykle dotąd - bez wystarczających do ich wykonania środków finansowych.

Nakładane są nowe zadania, zwłaszcza zlecone, podlegające nadzorowi także pod względem kryterium celowości, a zatem faktycznie uzależniające samorządy od administracji rządowej.

Program pilotażowy, zamierzony pierwotnie jako przekazanie dużym miastom nowych spraw lokalnych na zasadach analogicznych jak zadania własne, został osłabiecznie wprowadzony w sposób odmienny od początkowych założeń, wypaczający ideę programu.

Nowe zadania własne nakłada się na gminy przede wszystkim w tych dziedzinach, w których państwo nie potrafiło dotąd wprowadzić niezbędnych zmian. Najnowszym tego przykładem jest ustawa o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych.

Jednocześnie obserwuje się proces odbierania autonomii w zadaniach uznanych w ustrojowej ustawie o samorządzie terytorialnym jako zadania własne społeczności lokalnych. Dotyczy to zwłaszcza prowadzenia szkół podstawowych, gdzie rolę gmin usiłuje się sprowadzić do administratora majątku (którego znaczna część ma nieuregulowany stan prawny).

Ostatnia decyzja sejmu o objęciu gmin kontrolą administracyjną NIK na podstawie kryteriów innych, niż legalność działania, jest niezgodna z art. 8 Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego i stanowi najdobitniejszy dowód ograniczenia autonomii samorządów terytorialnych.

Szczupłe od początku zasoby finansowe gmin podlegały ciąglemu, systematycznemu zmniejszaniu:

- * Jeszcze w roku 1990 podjęto decyzje o odebraniu gminom dochodów z mandatów karnych, nakładanych przez policję za wykroczenia.
- * Względnemu obniżeniu podlega z roku na rok wysokość subwencji oświatowej dla gmin, które przejęły prowadzenie szkół podstawowych, przez co dopłacają znaczne środki z innych dochodów własnych. Pozostałe gminy również deffinansowują oświatę.
- * Obowiązkowe zadania zlecone, nałożone na gminy przez ustawy oraz zadania dobrowolnie przejęte przez gminy, są notorycznie niedofinansowane. Dotacje celowe, przekazywane na ich realizację z budżetu państwa, nie wystarczają nawet na zapewnienie plac urzędnikom prowadzącym te zadania.
- * Zmiana systemu podatkowego, wprowadzona od 1 stycznia 1992 roku, spowodowała zmniejszenie dochodów gmin z udziałów w powszechnych podatkach państwowych.
- * Jaskrawym przykładem niewłaściwego potraktowania gmin był sposób wprowadzenie w roku 1993 podatku od towarów i usług (VAT). Nie dość, że gminy zostały w przepisach dotyczących VAT potraktowane odmiennie, niż organy administracji rządowej (nie jak osoby publiczno-prawne, lecz jak podmioty gospodarcze - placą VAT), to jeszcze inne zmiany towarzyszące wprowadzeniu nowego podatku wpłynęły silnie na zmniejszenie wpływów z opłaty skarbowej - dochodu własnego gmin. Zmiany systemu podatkowego (w tym ryczałt podatkowy) oraz ograniczenie rodzajów podmiotów korzystających z karty podatkowej znacznie uszczupliło wpływy gmin z tej kategorii dochodów własnych.

WYNIKI
ANKIETY
w sprawie
dalszej decentralizacji państwa

skierowanej poprzez poszczególne krajowe i regionalne Związki i Stowarzyszenia
Gmin do około 1000 gmin polskich.

(do dnia 29 listopada nadeszły odpowiedzi z 459 gmin)

WYNIKI

Czy Wasza Gmina jest za:

Lp.	Pytanie	Odpowiedź		
		TAK	NIE	BRAK OPINII
1	przekazaniem gminom możliwie szerokich kompetencji w formie zadań własnych (gminy powinny przejąć wszystkie kompetencje możliwe do realizacji na szczeblu podstawowym, przy jednoczesnym zapewnieniu instrumentów prawnych i środków finansowych niezbędnych do ich wykonania)	436	14	9
2	wprowadzeniem powiatów samorządowych, wykonujących lokalne zadania publiczne, przekraczające możliwości gmin i zadania ponadgminne (nie wyklucza to tworzenia dobrowolnych celowych związków międzygminnych)	327	116	16
3	równoczesnym wprowadzeniem reformy administracji szczebla wojewódzkiego (redukcja liczby województw, przekazanie im kompetencji regionalnych)	317	88	54
4	zagwarantowaniem w nowej Konstytucji RP możliwie najgłębszej decentralizacji państwa, wynikającej z zasady pomocniczości państwa	416	7	36

Poznań, 29 listopada 1994 roku

Kolejnym przykładem przerzucenia na gminy obciążeń finansowych, na które zabrakło środków w budżecie państwa, było wykorzystanie luk prawnych z okresu jednolitej administracji państwowej i - w oparciu o niekorzystną ich interpretację - obciążenie gmin kosztami oświetlenia i konserwacji urządzeń oświetleniowych wszystkich ulic i dróg, także wojewódzkich i krajowych.

Zdecydowano, że dokonywane w tym roku częściowe oddłużenie placówek służby zdrowia nie dotyczy tych placówek, które zostały przekazane do prowadzenia gminom, a zwłaszcza miastom w ramach programu pilotażowego.

W roku bieżącym dokonano uderzenia w budżety gmin, którego skutki mogą zagrozić egzystencji samorządów gminnych w Polsce:

Wprowadzone 12 listopada 1994 r. dodatki mieszkaniowe zostały - wbrew ustawie ustrojowej o samorządzie terytorialnym - potraktowane jako zadanie własne gmin. Ustawa przewiduje możliwość ich dofinansowania z budżetu państwa, ale z projektu budżetu państwa na rok 1995 wynika, że dotacje na to nowe zadanie zaspokoją jedynie niewielką część potrzeb. Zadanie to pochłonie w różnych gminach od 10 do nawet 25 % lokalnego budżetu, a jego narzucenie gminom nastąpiło bez zwiększenia ich dochodów własnych. Jego wprowadzenie bez odpowiedniego zwiększenia zasilania finansowego gmin oznacza w praktyce konieczność rezygnacji z inwestycji w zaniedbaną od kilkudziesięciu lat infrastrukturę komunalną oraz obniżenie standardu świadczonych wobec obywateli przez samorządy usług publicznych. Dodatki mieszkaniowe do zasobów mieszkalnych niekomunalnych w całości winny być finansowane z budżetu państwa.

Negatywnym skutkiem opisanych powyżej działań było stałe zmniejszenie udziału dochodów własnych w globalnych wpływach budżetów gmin (o połowę!), co w praktyce oznacza uzależnienie samorządów od podejmowanych poza nimi decyzji w kwestii redystrybucji środków publicznych.

Protestujemy przeciwko projektowanemu w budżecie państwa na rok 1995 obniżeniu udziału gmin w środkach publicznych. Przewidywany wzrost zadań samorządu terytorialnego wskazuje na konieczność zwiększenia udziału gmin w tych środkach.

***

W ciągu lat ubiegłych organizacje samorządowe sygnalizowały wielokrotnie, że brak właściwych rozwiązań prawnych może wstrzymać proces decentralizacji.

Silna tendencja do równoważenia niedoborów w budżecie państwa dochodami gmin jest rozwiązaniem krótkowzrocznym. Pozbawienie bowiem samorządów możliwości skutecznego rozwiązywania spraw lokalnych nie służy społecznościom lokalnym i prowadzi do pogorszenia warunków życia naszych rodzin.

Samorządy, które realizują lokalne zadania publiczne, najważniejsze dla mieszkańców, wykazały dobitnie, że racjonalniej niż inne instytucje publiczne gospodarują posiadanymi środkami finansowymi. Samorządy chcą realizować wszystkie zadania lokalne w interesie swoich obywateli. W tym celu muszą jednak dysponować adekwatnymi do zakresu zadań instrumentami prawnymi i środkami finansowymi.

Zgromadzeni w Poznaniu przedstawiciele polskich gmin oczekują od Parlamentu, Prezydenta i Rządu RP jak najszybszego przyjęcia rozstrzygnięć, które odwrócą tendencje zagrażające podstawom procesu reform społecznych i gospodarczych w Polsce.

Mając na uwadze te ujemne tendencje, pojawiające się w sytuacji prawnej i faktycznej samorządu terytorialnego, domagamy się, aby fundamentalne zasady dotyczące funkcjonowania samorządu terytorialnego znalazły się w nowej konstytucji, zarówno w rozdziale dotyczącym naczelnych zasad ustrojowych państwa, jak i w odrębnym rozdziale poświęconym wyłącznie samorządowi.

Jednocześnie domagamy się powrotu do rozpoczętej reformy administracji publicznej państwa, zakładającej:

- umocnienie roli gmin poprzez przekazanie im możliwie szerokich kompetencji w formie zadań własnych, wraz z wystarczającymi do ich wykonania środkami finansowymi,
- wprowadzenie powiatów samorządowych, wykonujących lokalne zadania publiczne, przekraczające możliwości gmin i zadania ponadgminne,
- wprowadzenie zmian na szczeblu administracji wojewódzkiej poprzez powołanie na tym szczeblu samorządowego organu przedstawicielskiego, wyposażonego w kompetencje o charakterze regionalnym.

Apelujemy do rad gmin o poparcie tej uchwały poprzez jej przyjęcie jako własnej.